

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۵/۲۵

فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌سنجی

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۲۹

دوره پنجم، شماره ۱۹، زمستان ۱۳۹۵

صفحات: ۷۰-۵۹

تحلیل اکتشافی و عاملی مقیاس هوش معنوی کینگ برای معلمان‌های
دبیرستان شهر تهران

**Exploratory and Confirmatory Factor Analysis King spiritual
intelligence scale for high school teachers in Tehran.**

الهه میرآخوری^۱، کیانوش هاشمیان^۲، خدیجه ابوالمعالی الحسینی^۳ و باقر غباری بناب^۴

چکیده:

Abstract:

This study examined the factor structure of the scale structure of King spiritual intelligence among high school teachers in Tehran. The sample consisted of 306 teachers that teach in high school who was a multi-stage random sampling of the schools in Tehran. scale spiritual intelligence factor structure using exploratory factor analysis and confirmatory factor analysis was conducted in two ways. The results showed that the internal consistency is acceptable Cronbach's alpha coefficients 0/907. by using Varimax rotation five factors were structured. The confirmatory factor analysis was used to determine the validity of the results of the confirmatory factor

هدف اصلی پژوهش حاضر بررسی ساختار عاملی سازه‌های مقیاس هوش معنوی کینگ برای معلمان دبیرستان‌های تهران بود. نمونه آماری شامل ۳۰۶ نفر از معلمان زنی بودند که در سال ۱۳۹۳ در دبیرستان‌های تهران تدریس می‌کردند. در این تحقیق از روش تصادفی چند مرحله‌ای برای نمونه‌گیری از دبیرستانهای شهر تهران استفاده شد. ساختار عاملی مقیاس هوش معنوی با استفاده از دو شیوه تحلیل عامل اکتشافی و تحلیل عامل تاییدی بررسی شد. یافته‌ها نشان داد که پرسشنامه از همسانی درونی قابل قبولی برخوردار است و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۰۷

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، گروه روانشناسی، رودهن، ایران. elahe.mirakhorli60@gmail.com

۲. دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، گروه روانشناسی، رودهن، ایران.

۳. استادیار دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، گروه روانشناسی، رودهن، ایران.

۴. دانشیار دانشگاه تهران، گروه روانشناسی، تهران، ایران.

analysis suggest that the structure of the questionnaire was acceptable fit to the data and all goodness of fit indices, the model confirms The results of the factor analysis, similar to studies in primary cultures of reliability and validity coefficients are close to the results of previous research. just in varimax rotation, factors number was not similar to the results of previous research. factor structure and validation is similar to the results of previous research. Therefore, given the favorable psychometric properties of the questionnaire is a useful tool for determining teachers spiritual intelligence.

است. نتایج تحلیل مولفه‌های اصلی با استفاده از چرخش دورانی پنج عامل را استخراج کرد. همچنین برای تعیین روایی عاملی از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد، که تحلیل عاملی تأییدی مؤید این است که ساختار پرسشنامه برآزش قابل قبولی با داده‌ها دارد و کلیه شاخص‌های نیکویی برآزش، مدل را تأیید می‌کنند. یافته‌های تحلیل عاملی، تقریباً مشابه تحقیقات انجام گرفته در فرهنگ اصلی است. تنها در تعداد عوامل استخراجی در چرخش دورانی با پژوهش‌های گذشته همخوان نیست. ضرایب پایایی و روایی نیز به نتایج تحقیقات پیشین نزدیک بود. بنابراین با توجه به خصوصیات روان‌سنجی مطلوب، این پرسشنامه ابزار مناسبی برای سنجش هوش معنوی معلمان است.

Keyword:

Exploratory Factor Analysis,
Confirmatory Factor Analysis,
spiritual intelligence ,teacher

واژه‌های کلیدی:

تحلیل عاملی اکتشافی، تحلیل عاملی تأییدی،
هوش معنوی، معلم

مقدمه

مفهوم هوش معنوی^۱ در ادبیات آکادمیک روان‌شناسی برای اولین بار در سال ۱۹۹۶ توسط استیونز^۲ و بعد در سال ۱۹۹۹ توسط امونز^۳ مطرح شد (سهرابی ۱۳۸۷). هر چند گاردنر^۴ سعی کرد در سال ۱۹۹۳ این مفهوم را در نظریه هوش چند گانه خود بگنجانند و در سال ۱۹۹۹ گاردنر (۱۹۹۹)، به نقل از سهرابی (۱۳۸۷) به بررسی و نقد ابعاد مختلف این مفهوم پرداخت و پذیرش این مفهوم ترکیبی معنویت و هوش را به چالش کشید. این در حالی بود که امونز (۱۹۹۹) هوش معنوی را ترکیبی از سازه‌های معنویت و هوش می‌دانست. امونز (۱۹۹۹) هوش معنوی را مجموعه‌ای از توانایی‌ها برای بهره‌گیری از منابع دینی و معنی معرفی کرد و آن را ترکیبی از دو سازه هوش، و معنویت دانست به عقیده او هوش معنوی شامل

1. Spiritual Intelligence

2. Stivens

3. Emmons

4. Gardner

توانایی برای استفاده از عناصر معنویت شامل تقدس، معنایابی، هوشیار بالا و تعالی است که می‌تواند کارکرد و سازگاری فرد را پیش‌بینی کرده و منجر به تولید نتایج ارزشمندی شود کینگ^۱ (۲۰۰۸) به بررسی هوش معنوی و مولفه‌های آن پرداخت و نتیجه این بررسی یافتن چهار مولفه در آزمون هوش معنوی بود. هر کدام از این مولفه‌ها به جنبه خاصی از هوش معنوی اشاره دارد این چهار مولفه عبارتند از تفکر وجودی انتقادی و تولید معنای شخصی، روابط هوشیاری و آگاهی متعالی است.

تفکر وجودی انتقادی، جزء اول هوش معنوی است که به معنای ظرفیت تامل انتقادی درباره طبیعت وجود، واقعیت، جهان، مکان، زمان، مرگ و سایر مسائل وجودی یا متافیزیکی است (کینگ ۲۰۰۸). یک منظر ویژه تفکر وجود اشاره به تفکر درباره وجود یک فرد اشاره دارد براساس جنبه‌های پیچیده و گوناگون وجود، تفکر در راه وجود یک فرد شامل تفکر درباره موضوعاتی مثل زندگی و مرگ، واقعیت، هوشیاری، جهان، زمان، حقیقت، عدالت، شر و سایر مسایل مشابه است (کینگ ۲۰۰۸).

تولید معنای شخصی دومین جزء از دیدگاه کینگ از هوش معنوی است که به عنوان توانایی ساخت معنای شخصی و هدف در تمام تجربیات جسمی و روانی است و شامل ظرفیت خلق و تسلط بر هدف زندگی است (کینگ، ۲۰۰۸) معنا شخصی به معنای داشتن یک هدف در زندگی، داشتن احساس درستی، احساس از نظم و دلیل برای وجود است (رکر^۲، ۱۹۹۷، به نقل از کینگ، ۲۰۰۸).

آگاهی متعالی، سومین مولفه در دیدگاه کینگ از هوش معنوی است که به عنوان ظرفیت تشخیص ابعاد متعالی از خود (فهم شخصی از خود یا خود متعالی) از دیگران، و از دنیای فیزیکی (مثل کل‌گرایی، غیرمادی‌گرایی) در حالت طبیعی، بیداری وضعیت آگاهی همراه با ظرفیت شناسایی رابطه فرد با خود و فیزیکی تعریف می‌شود (کینگ، ۲۰۰۸).

بسط هوشیاری چهارمین مولفه از هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) است. بسط هوشیاری توانایی ورود و خروج از هوشیاری است (مثل هوشیاری خالص هوشیاری کیهانی - وحدت یگانگی) که در اختیار خود فرد باشد (مثل تفکر عمیق، مراقبه عبادت و غیره).

پژوهش‌های بسیاری در مورد هوش معنوی و ارتباط آن با متغیرهای روانشناختی در گروه‌های مختلف انجام شده است و در بسیاری از این پژوهش‌ها از پرسشنامه هوش معنوی کینگ استفاده شده است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۰؛ کریمی مونقی و همکاران، ۱۳۹۱؛ حسین چاری و همکاران، ۱۳۸۹؛ باقرپور و عبدالله‌زاده، ۱۳۹۱، سعادت و لشنی، ۱۳۹۱). کینگ (۲۰۰۸) با اجرای آزمون خود بر روی ۶۱۹ دانشجوی آلفای کرانباخ را برای کل آزمون ۰/۹۵ به دست آورد و متوسط همسانی درونی سؤالات را ۰/۳۶ گزارش داد. سعادت و لشنی (۱۳۹۱) با اجرای آزمون بر روی دانشجویان ضریب آلفای کرانباخ را برای کل مقیاس ۰/۹۲ به دست آوردند و برای خرده مقیاس‌ها بین ۰/۷ تا ۰/۹ به دست آوردند. حسین چاری و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی اعتبار پرسشنامه را با ضریب آلفای کرانباخ ۰/۹۳ و روایی آن را

1. King

2. Reker

با ضریب آلفای کرانباخ برای مولفه‌های تفکر انتقادی وجودی، معناسازی شخصی، آگاهی متعالی و گسترش خودآگاهی به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۶۸، ۰/۷۴، ۰/۷۲ گزارش کردند. موسوی و همکاران (۱۳۹۰) که پژوهش خود را بر روی معلمان انجام دادند آلفای کرانباخ برای کل آزمون را ۰/۷۳ و برای مولفه‌های تفکر انتقادی وجودی، معناسازی شخصی، آگاهی متعالی و گسترش خودآگاهی به ترتیب ۰/۵۹، ۰/۵۱، ۰/۷۴ و ۰/۶۸ به دست آوردند. رقیب و همکاران (۱۳۸۹) به اعتباریابی این مقیاس بر روی دانشجویان پرداختند که نتایج برای پایایی آزمون ضریب آلفای کرانباخ ۰/۸۸ را نشان داد و در تحلیل اکتشافی آزمون ساختار ۳ عاملی را برای پرسشنامه تایید شد. همچنین شریف نیا و همکاران (۲۰۱۵) با اعتباریابی این آزمون در گروه جانبازان آلفای کرانباخ ۰/۸۷۲ را به دست آوردند و در تحلیل اکتشافی آزمون ساختار ۳ عاملی تایید شد. پژوهش‌هایی که به اعتباریابی این مقیاس در گروه معلمان پرداخته باشند بسیار اندک هستند. با توجه به خلا تحقیقاتی موجود در زمینه استفاده از مقیاس هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) در گروه معلمان و بررسی و تحلیل اکتشافی و تاییدی این مقیاس در گروه نمونه مورد نظر در پژوهش حاضر به بررسی و تحلیل اکتشافی و تاییدی آزمون روی معلمان زن مدارس متوسطه شهر تهران پرداخته شده است.

سؤال پژوهش: آیا مقیاس هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) در گروه معلمان از اعتبار و روایی کافی برخوردار است؟

روش پژوهش

طرح پژوهش در حیطه طرح‌های روش شناختی است. این طرح با استناد به شناسایی ساختار درونی یا روایی عاملی از تحلیل‌های روانسنجی پیشرفته مرتبط با مطالعات روایی تاثیر می‌گیرد.

جامعه آماری

جامعه پژوهش حاضر معلمان زن در درس ریاضی، فیزیک، تاریخ و ادبیات دبیرستان‌های شهر تهران هستند که در دو پایه دوم و سوم دبیرستان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ تدریس می‌کنند.

نمونه آماری و روش نمونه‌برداری

نمونه براساس روش نسبت آزمودنی به پارامترهای برآورد شده ۳۰۶ نفر برآورد شد. روش نمونه‌گیری به صورت نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای بود. به این ترتیب که ابتدا از داخل هر کدام از مناطق ۵ گانه شمال، جنوب، شرق و غرب و مرکز تهران یک منطقه به طور تصادفی انتخاب شد. که شامل مناطق ۴، ۵، ۶ و ۱۹ بودند. سپس ۵۰ مدرسه به صورت تصادفی از این مناطق انتخاب شده و پرسش‌نامه‌ها توسط معلمان چهار درس مورد نظر در این مدارس تکمیل شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸)

این پرسشنامه توسط کینگ (۲۰۰۸) طراحی شد. پرسشنامه شامل ۲۴ گویه است که بر اساس مقیاس لیکرت نمره‌گذاری شده است. برای اندازه‌گیری هوش معنوی از پرسشنامه کینگ که چهار مولفه اصلی هوش معنوی شامل تفکر وجودی انتقادی، تولید معنای شخصی آگاهی متعالی و بسط هوشیاری را در ۲۴ گزینه اندازه‌گیری می‌کند استفاده شد. کینگ (۲۰۰۸) در بررسی مقدماتی پرسشنامه هوش معنوی که بر روی ۶۱۹ نفر از دانشجویان دوره لیسانس (۴۸۸ زن و ۱۳۱ مرد) دانشگاه پترزبورگ انجام داد، الفای کرانباخ به‌دست آمده را ۰/۹۵ و متوسط همسانی درونی سؤالات ۰/۳۶ گزارش داده است.

یافته‌های پژوهش

در پژوهش حاضر جهت بررسی پایایی و همسانی درونی به محاسبه آلفای کرانباخ پرداخته شده است. مقادیر بزرگتر از ۰/۷ پایایی مطلوب، ۰/۷ تا ۰/۶ پایایی ضعیف و مقادیر کمتر از ۰/۵ آن پایایی غیر قابل قبول را نشان می‌دهد (تینسلی و براون^۱، ۲۰۰۰). طبق محاسبه انجام شده آلفای کرانباخ به‌دست آمده برای پرسشنامه هوش معنوی کینگ در این پژوهش ۰/۹۰۷ به‌دست آمد که پایایی مطلوبی را برای این مقیاس نشان داد.

روایی

جهت بررسی روایی آزمون از تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی استفاده شده است. در تحلیل عاملی اکتشافی از روش تحلیل مولفه‌های اصلی برای استخراج عامل‌ها (سازه‌ها) و از روش دوران مایل ابلیمین (با دلتای صفر و نرمال‌سازی کیزر) برای دوران مولفه‌ها استفاده شد (تینسلی و براون، ۲۰۰۰). اندازه کفایت نمونه‌گیری در این پرسشنامه برابر با ۰/۸۵ بود که در سطح ۰/۰۱ معنی‌دار بود. آزمون بارتلت با درجه آزادی ۲۷۶ در سطح معنی‌داری ۰/۰۱ برابر با ۲۸۰۳/۵۰۰ به‌دست آمد. این دو شاخص امکان انجام تحلیل عاملی را برای عامل‌های پرسشنامه فراهم ساخته و کفایت مدل را برای دسته‌بندی آیتم‌های پرسشنامه و ایجاد سازه‌های منطقی تایید می‌کند. طبق روش دوران مایل ابلیمین و با توجه به ارزش‌های ویژه عامل‌های ذکر شده در جدول ۱ استخراج شده است.

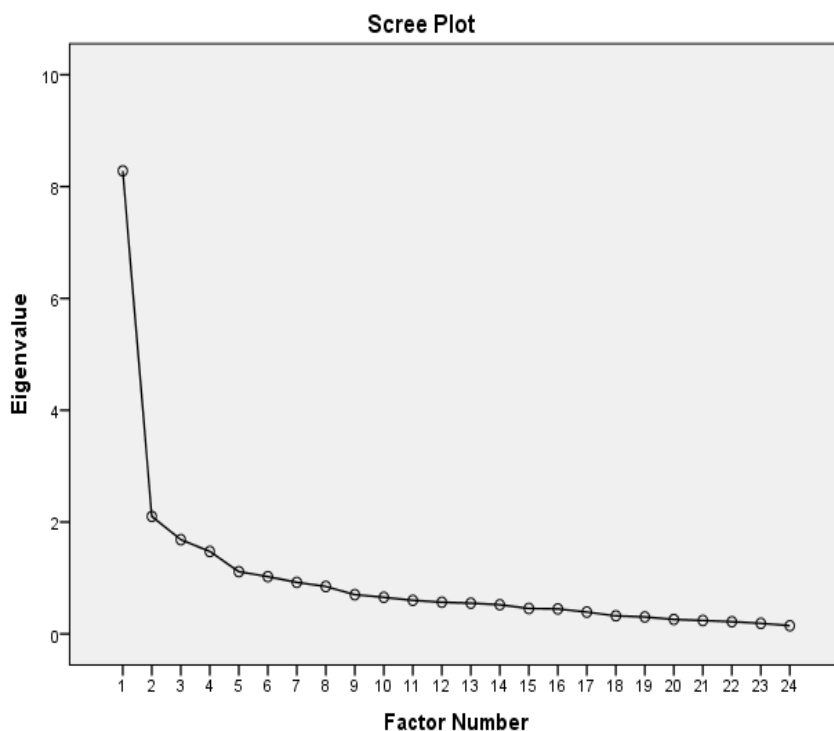
1. Tinsley, & Brown,

جدول ۱: ماتریس دورانی عوامل پرسشنامه هوش معنوی کینگ

آگاهی متعالی	عامل‌ها			تفکر وجودی انتقادی	گویه‌ها
	تولید معنای شخصی ۲	تولید معنای شخصی ۱	بسط هوشیاری		
				۰/۷۹۱	۱
				۰/۶۷۷	۱۷
				۰/۶۷۲	۳
				۰/۵۴۴	۱۳
				۰/۴۸۸	۹
				۰/۴۶۵	۲۱
				۰/۴۵۸	۵
			۰/۷۹۱		۱۲
			۰/۷۵۰		۸
			۰/۷۱۳		۲۴
			۰/۷۰۱		۱۶
			۰/۶۵۶		۴
		۰/۷۵۷			۲۳
		۰/۵۵۷			۱۹
		۰/۳۶۹			۷
		۰/۲۴۶			۶
	۰/۶۲۵				۱۱
	۰/۶۰۷				۱۵
۰/۸۱۸					۱۰
۰/۶۷۴					۱۸
۰/۶۰۶					۲۰
۰/۵۶۹					۱۴
۰/۴۹۰					۲
۳۶۳					۲۲
۰/۷۳۲	۱/۰۱۸	۱/۲۴۵	۱/۶۷۷	۷/۸۴۰	ارزش ویژه
۳/۰۴۹	۴/۲۴۲	۵/۱۸۸	۶/۹۸۷	۳۲/۶۶۹	درصد واریانس تبیین شده

بر اساس بارهای عاملی اختصاصی در جدول فوق، ۵ عامل تفکر وجودی انتقادی، بسط هوشیاری، تولید معنای شخصی در دو عامل و آگاهی متعالی ایجاد شده اند. به علاوه ایتام ۶ این پرسشنامه، که در بارهای عاملی مشترک، کاندیدای حذف بود، نیز بارعاملی اختصاصی کوچکتر از $0/3$ داشت و در اینجا نیز تایید می گردد که کاندیدای حذف می باشد.

بر اساس نمودار ۱ نمودار اسکری (طرح شن ریزه)، عاملهایی مناسب برای استخراج هستند که در شیب تند نمودار و بالای یک فاصله بین عاملها قرار می گیرند.

بر اساس نمودار ۱، تحلیل عاملی با ساختار ۴ یا ۶ عاملی توجیه شده است ولی به دلیل عدم تطابق بارهای عاملی اختصاصی، ساختار ۵ عاملی مورد تایید قرار گرفت.

به منظور تایید ساختار عاملی به دست آمده و آزمون معناداری سهم هر یک از متغیرها در اندازه گیری عاملها تحلیل عاملی تأییدی انجام گرفت. جدول ۲ مهم ترین پارامترهای اندازه گیری عاملها را نشان می دهد.

جدول ۲. پارامترهای اندازه‌گیری عامل‌های پرسشنامه هوش معنوی

متغیر های مکنون-گویه	برآورد پارامتر b	پارامتر استاندارد B	خطای استاندارد	نسبت بحرانی
۱-۱	۱/۰۰۰	۰/۵۷۱		
۳-۱	۰/۷۲۶	۰/۵۰۹	۰/۰۸۷	۸/۳۱۲
۵-۱	۱/۰۷۴	۰/۵۸۹	۰/۱۲۸	۸/۳۶۴
۹-۱	۱/۰۲۳	۰/۵۵۸	۰/۱۲۸	۷/۹۹۸
۱۳-۱	۰/۹۴۷	۰/۶۵۰	۰/۱۰۶	۸/۹۰۳
۱۷-۱	۱/۱۱۲	۰/۶۹۴	۰/۰۹۹	۱۱/۱۷۷
۲۱-۱	۱/۰۴۱	۰/۶۵۱	۰/۱۱۷	۸/۹۱۳
۱۴-۲	۱/۰۰۰	۰/۶۰۱		
۸-۲	۱/۳۹۸	۰/۸۳۱	۰/۱۲۵	۱۱/۲۰۶
۱۲-۲	۱/۴۰۵	۰/۸۲۲	۰/۱۲۶	۱۱/۱۳۳
۱۶-۲	۱/۱۴۲	۰/۶۸۳	۰/۱۱۷	۹/۷۸۶
۲۴-۲	۱/۰۲۹	۰/۶۰۰	۰/۱۱۶	۸/۸۴۴
۷-۳	۱/۰۰۰	۰/۶۲۰		
۱۹-۳	۰/۶۹۵	۰/۵۱۷	۰/۰۹۲	۷/۵۲۰
۲۳-۳	۰/۶۷۳	۰/۵۰۹	۰/۰۸۹	۷/۵۴۰
۶-۳	۰/۰۹۸	۰/۰۴۴	۰/۱۳۳	۰/۷۳۵
۲-۵	۱/۰۰۰	۰/۶۲۹		
۱۰-۵	۰/۹۵۸	۰/۶۱۳	۰/۱۰۴	۹/۲۴۶
۱۴-۵	۱/۱۶۷	۰/۷۱۵	۰/۱۱۲	۱۰/۴۰۸
۱۸-۵	۱/۳۱۳	۰/۷۹۲	۰/۱۱۷	۱۱/۲۱۵
۲۰-۵	۱/۱۴۱	۰/۶۹۸	۰/۱۱۲	۱۰/۲۰۹
۲۲-۵	۰/۷۳۶	۰/۵۵۵	۰/۰۸۶	۸/۵۷۲
۱۱-۴	۱/۰۰۰	۰/۴۷۰		
۱۵-۴	۱/۷۱۸	۰/۷۶۴	۰/۲۵۱	۶/۸۳۳

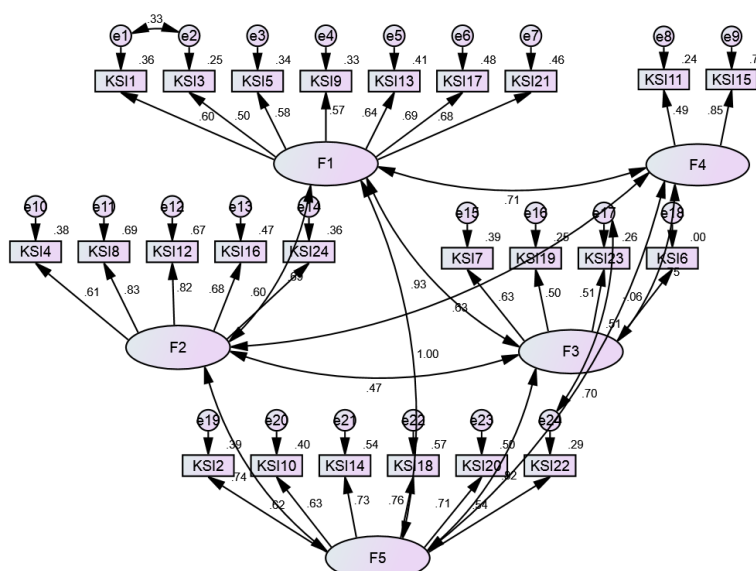
مقادیر پارامتر استاندارد B ذکر شده در جدول ۲، توان بالایی متغیرهای مشاهده شده، روی متغیرهای مکنون را نشان می‌دهد. علاوه بر آن، نسبت بحرانی بزرگتر از ۲، حاکی از معناداری تمام آنها

به جز گویه شماره ۶ است. کمترین ضریب (۰/۰۴۴) متعلق به گویه ۶ و بیشترین ضریب (۰/۸۳۱) متعلق به گویه ۸ است. پس از برازش مدل حاصل از تحلیل عاملی تأییدی، شاخص‌های برازندگی مناسب و قابل قبولی نیز بدست آمد که در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. شاخص‌های برازش مدل

شاخص‌های برازندگی	χ^2/df	RMSEA	GFI	AGFI	CFI
مقادیر شاخص‌ها	۳/۳۹۲	۰/۰۸۰	۰/۸۲۶	۰/۸۷۳	۰/۸۸۹

همانطور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود شاخص مجذور کای نرم شده (χ^2/df) کوچکتر از ۵ و شاخص‌های GFI و AGFI و CFA اگرچه بزرگتر از ۰/۹۰ نیست ولی به این عدد نزدیک است. همچنین RMSEA ۰/۰۸ است که همه نشان از برازش مناسب مدل اندازه گیری با داده‌ها دارد. ضرایب استاندارد تحلیل عاملی تأییدی برای این پرسشنامه در نمودار ۲ ارائه شده است:

بررسی معنی‌داری همبستگی میان عامل‌ها در جدول ۴ ارائه شده است:

جدول ۴. معنی‌داری همبستگی عامل‌ها

عامل‌ها	برآورد پارامتر b	خطای استاندارد	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی
۲-۱	۰/۲۲۹	۰/۰۳۷	۶/۲۷۲	<۰/۰۰۱	۰/۷۰۴
۳-۱	۰/۲۵۸	۰/۰۳۸	۶/۸۱۶	<۰/۰۰۱	۰/۹۳۹
۴-۱	۰/۱۳۹	۰/۰۲۶	۵/۳۰۷	<۰/۰۰۱	۰/۷۷۸
۵-۱	۰/۲۹۰	۰/۰۴۵	۶/۴۳۰	<۰/۰۰۱	۰/۹۷۱
۳-۲	۰/۱۵۱	۰/۰۳۰	۴/۹۶۶	<۰/۰۰۱	۰/۴۷۹
۴-۲	۰/۱۴۲	۰/۰۲۷	۵/۲۶۰	<۰/۰۰۱	۰/۶۹۰
۵-۲	۰/۲۴۹	۰/۰۳۷	۶/۶۹۴	<۰/۰۰۱	۰/۷۲۷
۴-۳	۰/۱۴۴	۰/۰۲۷	۵/۳۸۷	<۰/۰۰۱	۰/۸۲۹
۵-۳	۰/۲۳۰	۰/۰۳۵	۶/۸۲۰	<۰/۰۰۱	۰/۸۲۸
۵-۴	۰/۱۳۴	۰/۰۲۵	۵/۳۱۱	<۰/۰۰۱	۰/۷۰۹

همان‌طور که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود بین تمام عامل‌ها همبستگی بالایی وجود دارد و این همبستگی‌ها معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه به منظور بررسی ساختار عاملی پرسشنامه هوش معنوی کینگ (۲۰۰۸) برای معلمان طراحی شده بود. چنانکه نتایج تحقیق نشان داد، انجام تحلیل عامل اکتشافی نشان داد که مدل مناسب برای مقیاس هوش معنوی معلمان در این پژوهش پنج عامل تفکر وجودی، بسط هوشیاری، تولید معنای شخصی که به دو عامل تقسیم شد و آگاهی متعالی است. همچنین شاخص‌های برازندگی بررسی شده در تحلیل عاملی تاییدی حاکی از برازش مطلوب مدل برای گروه نمونه است. نتیجه این پژوهش که بر روی گروه معلمان صورت گرفته است با نتایج پژوهش‌های قبلی (موسوی و همکاران، ۱۳۹۰، حسین چاری و همکاران، ۱۳۸۹، سعادت‌ی و لشنی، ۱۳۹۱، رقیب و همکاران، ۱۳۸۹، شریف‌نیا و همکاران، ۲۰۱۵) در ضریب آلفای کرانباخ و داشتن پایایی مطلوب همخوانی دارد. همچنین در تحلیل عاملی تاییدی نیز مدل برازش مطلوبی را نشان می‌دهد که با پژوهش‌های گذشته (کینگ، ۲۰۰۸، رقیب و همکاران، ۱۳۸۹، شریف‌نیا و همکاران، ۲۰۱۵) همسو است و این بدین معناست که می‌توان از این

مقیاس جهت بررسی هوش معنوی معلمان استفاده کرد. ولی طبق تحلیل اکتشافی و چرخش دورانی ساختار ۴ عاملی که کینگ (۲۰۰۸) تعیین کرده در گروه آزمودنی‌های پژوهش حاضر مورد تایید قرار نگرفت و یکی از مولفه‌ها به دو عامل جداگانه تقسیم شد که از این جهت با برخی پژوهش‌های گذشته (موسوی و همکاران، ۱۳۹۱، حسین چاری و همکاران، ۱۳۸۹، سعادت و لشنی، ۱۳۹۱ و کینگ، ۲۰۰۸، رقیب و همکاران، ۱۳۸۹، شریف‌نیا و همکاران، ۲۰۱۵) همخوانی نداشت.

لازم به ذکر است که مدل پیشنهادی، در واقع بهترین مدلی بود که تحقیق حاضر با توجه به داده‌های موجود، توانست به آن دست یابد. همچنان این احتمال وجود دارد که با بررسی‌های بیشتر و انجام تغییراتی در گویه‌های این آزمون، بتوان مدل‌های بهتری را برای آن پیشنهاد داد، و در نهایت، ابزار مطمئنی را برای سنجش این سازه در کشور تهیه کرد.

منابع

- باقرپور، م، عبدالله زاده، ح (۱۳۹۱). رابطه بین هوش معنوی و سبک رهبری مدیران مدارس متوسطه شهرستان گرگان. فصلنامه علمی-پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی، ۲(۳)، ۸۷-۹۸.
- حسین چاری، م، ملک، م، ذبیحی دان، و. ر، کشتکاران، ک (۱۳۸۹). پیش بینی شادی بر اساس مولفه‌های هوش معنوی. خلاصه مقالات اولین همایش کشوری عوامل موثر بر سلامت اجتماعی، تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- رقیب، م. س، سیادت، س. ع، حکیمی نیا، ب، احمدی، س. ج (۱۳۸۹). اعتباریابی مقیاس هوش معنوی کینگ (SISRI-24) در دانشجویان دانشگاه اصفهان. مجله دست آوردهای روانشناختی (علوم تربیتی و روانشناسی)، دانشگاه شهید چمران اهواز، ۴(۱)، ۱۶۴-۱۴۱.
- سعادت، ه، لشنی، ل (۱۳۹۰). رابطه هوش معنوی با راهبردهای مقابله با استرس. مقاله پژوهشی توانبخشی، ۱۲(۴۹)، ۷۵-۸۱.
- سهراپی، ف (۱۳۸۷). مبانی هوش معنوی. فصلنامه سلامت روان، ۱(۱)، ۱۸-۱۴.
- شریف‌نیا، س. ح، حق دوست، ع. ا، عبادی، ع. سلیمانی، م. ع، یعقوب زاده، آ، عباس زاده، ع، برهانی، ف، کرم، م. ر، ملوک زاده، س (۱۳۹۴). بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه هوش معنوی کینگ در جانبازان جسمی جنگ ایران عراق. مجله طب نظامی، ۳(۱۷)، ۱۵۳-۱۴۵.
- کریمی مونقی، ح، اکبری لاکه، م، مکارم، ع، اسماعیلی، ح، ابراهیمی، م، عاشوری، ا (۱۳۹۱). ارتباط هوش معنوی با توانمندی تدریس در اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۲(۸)، ۵۶۳-۵۵۴.

- موسوی، ح.، طالب زاده نوبریان، م.، شمس مورکانی، غ (۱۳۹۰). بررسی رابطه هوش معنوی و رفتار شهروندی سازمانی معلمان دبیرستان‌های شهرستان زنجان. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۲۰(۷)، ۶۵-۹۴.

References

- Emmons, R.A. (1999). The psychology of ultimate concern: motivation and spirituality in personality. New York: The Guilford press.
- King , D.B. (2008). Rethinking Claims of Spiritual Intelligence:A Definition, Model, and Measure. (Master of Science in the Faculty of Arts and Science), TRENT UNIVERSITY, Peterborough, Ontario, Canada
- Tinsley, H.E.A, & Brown, S.D. (2000). Handbook of Applied Multivariate Statistics and Mathematical Modeling: Academic Press
- Gardner, H. (1993). Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. New York: BasicBooks

